

TOESPRAAK DOOR DE HEER JOHAN SAUWENS

VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
AMBTENARENZAKEN EN SPORT

COLLOQUIUM “BRUGGE WERELDERFGOED”

BRUGGE, 23 APRIL 2001

Mijnheer de gouverneur,
Mijnheer de burgemeester,
Mevrouw de voorzitter,
Mr. Bandarin,
Geachte genodigden,

Wanneer het op kunsthistorisch en landschappelijk waardevolle gebouwen aankomt, mag Brugge ongetwijfeld tot de rijkste steden ter wereld worden gerekend. Daarom ook werd op voordracht van de Vlaamse regering de integrale Brugse binnenstad eind 2000 opgenomen op de lijst van het Werelderfgoed. Brugge stelt zich hierdoor op het niveau van historische steden zoals Firenze en Lübeck, en voegt zich in de rij van het Vlaamse Werelderfgoed, naast de begijnhoven en de belforten.

De overeenkomst inzake bescherming van het cultureel en natuurlijk erfgoed van de wereld werd door de Unesco in 1972 goedgekeurd. Ondertussen hebben zowat 161 lidstaten deze internationale conventie geratificeerd. De federale staat België ratificeerde deze overeenkomst als laatste staat van de Europese unie op 24 juli 1996. Voordien had het Vlaamse Parlement de Unesco-conventie reeds bij decreet aangenomen op 1 juni 1994.

Op 28 januari 1997 besliste de Vlaamse regering om vier reeksen monumenten voor te dragen waarbij prioriteit werd gegeven aan de Vlaamse begijnhoven. Vandaag zijn niet alleen de Vlaamse begijnhoven erkend als werelderfgoed; ook de Vlaamse belforten en binnenstad van Brugge verkregen ondertussen deze internationale status.

Het huidige uitzicht van Brugge is het resultaat van een zorgvuldige politiek die reeds decennia lang wordt aangehouden. De stedelijke overheid heeft zich steeds ingelaten met het bebouwde milieu. Dat was in de middeleeuwen reeds het geval, toen uit vrees voor stadsbranden en onder impuls van de stadsmagistraat houten gevels werden vervangen en het versteningsproces op gang kwam. In latere perioden moedigde de overheid de burgerij aan om fraaie gevels op te trekken “ter cieraet deser stede”.

In het laatste kwart van de 19de eeuw maakte de stad Brugge een beslissende keuze. De voorkeur werd immers gegeven aan het behoud en de restauratie van historische gebouwen en aan het bouwen in een historiserende stijl.

Deze restauratiebeweging - op gang gebracht in de jaren 1870 - werd door het stadsbestuur ondersteund met een sterke financiële inbreng. Vanaf 1877 werden voor de zogenaamde “Kunstige Herstellingen” subsidies verleend aan particulieren. Dit systeem was voor die tijd uniek en de uitvoerige publicaties

die aan dit fenomeen aandacht besteden, illustreren het belang van deze inbreng voor het huidige uitzicht van de stad en de mentaliteit van haar bewoners.

De 19de-eeuwse restauratiebeweging kende zijn uitvloeisel tot ver in de 20ste eeuw. Pas in de jaren 1960 werd het gezichtsveld geleidelijk aan verruimd en kreeg men inzicht in de verscheidenheid van het patrimonium.

De wetenschappelijk inventaris - in 1968 opgemaakt door dhr. Luc Devliegher en dit in opdracht van het provinciebestuur - heeft zeker een rol gespeeld bij het op gang komen van een nieuwe restauratiebeweging. Hierbij werd vooral de nadruk gelegd op het behoud en de renovatie van meer bescheiden woonpanden.

Tot op de dag van vandaag zet deze trend zich door, zij het met verlegging van accenten. Daar waar de overheid aanvankelijk zelf het voorbeeld wenste te geven in het restaureren van vervallen huizen, werden deze initiatieven vanaf de jaren 1980 hoofdzakelijk overgelaten aan de privé-sector en speelde de overheid hierbij slechts een begeleidende rol. Het stadsbestuur zorgde zelf voor de verbetering en het aantrekkelijk maken van het openbaar domein. Dit had verdere opwaardering van het gebouwenbestand voor gevolg.

Daarnaast kwamen er stedelijke reglementeringen die op een objectieve en constructieve manier de individuele bouwwoede van de bewoners in goede banen houdt. Het stadsbestuur laat zich in deze aangelegenheden deskundig adviseren door een Raadgevende Commissie Stedenschoon en door een Stedelijke Dienst voor Monumentenzorg en Stadsvernieuwing.

Brugge is bovendien de eerste stad in Vlaanderen die – met name in 1972 - een dienst voor monumentenzorg en stadsvernieuwing oprichtte. Deze stedelijke

monumentendienst onderhoudt een goed en constructief contact met mijn administratie bevoegd voor de monumentenzorg op gewestelijk niveau.

De opname van de Brugse binnenstad op de lijst van het Werelderfgoed moet dan ook beschouwd worden als een honorering van de jarenlange inspanning van in hoofdzaak de plaatselijke bevolking en het plaatselijke bestuur voor het behoud en de bestendiging van het karakter van Brugge.

Sinds 1998 startte de monumentendienst van het Vlaams Gewest de inventarisatie van de Brugse binnenstad. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de stedelijke diensten en leidde vorig jaar tot de publicatie van een eerste boekdeel, waarin de oudste stedelijke kern werd belicht.

Mijn diensten hebben thans op basis van deze gegevens een selectie gemaakt van 131 te beschermen monumenten, bestaande uit de historische bruggen, enkele openbare gebouwen maar in hoofdzaak 107 historisch waardevolle woonhuizen in privé-bezit

Met de ondertekening van de besluiten zal ik zodadelijk de procedure voor de bescherming van deze 131 monumenten opstarten. Hierdoor komt het totaal aantal wettelijk beschermde monumenten in de Brugse binnenstad op 385, aangevuld met een aantal stadsgezichten.

Wij voorzien dat na volledige inventarisatie van de Brugse binnenstad, het totaal aantal beschermde monumenten 700 à 800 zal bedragen. Brugge wordt hierdoor een van de koplopers inzake beschermd patrimonium in Vlaanderen.

Mr. Bandarin,

It was not until 1996, Mr Bandarin, that Belgium could enter the Convention. Since then, we have made great efforts to put the Convention into practice. Our country has even become a member of the World Heritage Committee.

We have tried to follow the Committee's guidelines as best as we could.

The proposals we made for inclusion in the World Heritage list were intended to make the heritage list more representative, and this in an original and creative way. Such was the case with the beguinages, one of the earliest expressions of women's emancipation, and with the belfries, one of the earliest and most powerful expressions of local democracy.

The proposal to include the historic centre of Bruges seems to be a more traditional choice. At one of the meetings, a member of the Committee drew the attention of the Flemish delegates to the choices they had made; they gathered full support from the committee, but it was immediately added that "the rest of the world cannot understand why Flanders did not put up Bruges as World Heritage: it would be the same as if the Chinese forgot to propose the Chinese Wall.

Bruges is currently on the list. Still, it is not a traditional proposal: Bruges is not a "museum city", but a dynamic city which lives in harmony and will continue to do so thanks to its fascinating heritage. The Flemish Community makes great efforts to prove its heritage worthy of inclusion in the list. One look at this city, which will be officially recognized as the cultural capital of Europe for 2002, is enough to see that much work is being put into its extraordinary heritage.

A next step we wish to take is the updating of the indicative list, which currently contains only the city-centres of Ghent and Antwerp.

On the directions of the World Heritage Committee, Flanders will give priority to those member states which currently have no sites on the list and, as yet, make no proposals. We want to investigate whether we can render assistance to certain countries which do not yet have any sites appearing on the World Heritage list.

In het vooruitzicht van Brugge 2002, culturele hoofdstad van Europa, heb ik de laatste twee jaar in totaal een bedrag van 172 miljoen frank aan premies toegekend voor de restauratie van openbare gebouwen in Brugge. Aanvullend hierop werd nog eens een 150 miljoen frank voorzien voor restauratiewerken aan de kerkgebouwen. Voor werken aan beschermde monumenten in privé-bezit werd in diezelfde periode ongeveer 40 miljoen frank toegekend.

In totaal betekent dit – voor de laatste twee jaar - een bijdrage van 362 miljoen frank vanwege het Vlaamse Gewest voor de instandhouding van het Brugse patrimonium. Vandaag wil ik deze inbreng nog opdrijven door de toekenning van een premiebedrag van 168 miljoen frank voor de restauratie van onder meer de O.L.Vrouwkerk, de Stadsschouwburg, het Stadhuis en het Europacollege.

Al deze inspanningen moeten helpen om de toekomst van Brugge als monumentenstad te verzekeren. Op lange termijn zal deze aanpak ongetwijfeld de noodzakelijke grondslagen leggen voor de integrale ontwikkeling van een eeuwenoude stad die nu tot het wereldpatrimonium behoort.

Ik dank u voor uw aandacht en wil nu graag overgaan tot de ondertekening van het beschermingsbesluit voor de 131 monumenten en het besluit tot toekenning van een restauratiepremie van 168 miljoen frank.